

## Tipovi i vrste zaposlenja

**Samozapošljavanje** – Neke osobe smatraju da je najbolji način da postignu svoj cilj to da sami upravljaju svojim poslom. Kao preduzetnici/e, oni pokreću sopstveni biznis, bilo sami ili sa partnerima/kama. Mogu biti jedini zaposleni ili zapošljavati druge ljude u svom preduzeću.

**Porodični biznis** – Drugi odlučuju da doprinesu ili rade u preduzeću koje je u vlasništvu člana porodice, kao što su roditelj, brat ili sestra, stric, tetka ili rođak/a.

**Neformalno zaposlenje** – Neki ljudi rade u neformalnom sektoru, što znači da nemaju ugovor o radu niti beneficije. Ovi poslovi obično imaju nisku platu, bez sigurnosti zaposlenja, sezonski su ili privremeni.

**Formalno zaposlenje** – Neki ljudi koji traže sigurnost i beneficije zapošljavaju se formalno, gde imaju ugovor koji definiše radno vreme, radne dane, platu i druge pogodnosti.

**Dodatni poslovi (eng. *side hustles*)** – Neki ljudi rade skraćeno radno vreme, kombinujući različite poslove u zavisnosti od svog slobodnog vremena i prilika koje im se ukažu.

**Kombinovane prilike** – Neke osobe, posebno mladi, shvataju da im rad samo jednog tipa nije najbolje rešenje. Ili ne mogu da pronađu posao sa punim radnim vremenom, ili im je potreban posao koji se lakše uklapa sa drugim obavezama, poput škole ili porodičnih dužnosti. Ove osobe često pronalaze načine da ostvare prihod kroz kombinaciju različitih mogućnosti – delom kroz samozapošljavanje ili dodatne poslove, a delom kroz formalno ili neformalno zaposlenje.

### Vrste zaposlenja u Republici Srbiji ([Zakon o radu](#))

- Za stalno (neodređeno vreme): Ovo je osnovni oblik radnog odnosa, koji se zaključuje bez vremenskog ograničenja.
- Na određeno vreme: Može se zaključiti u unapred definisanim situacijama, kao što su zamena odsutnog radnika, sezonski poslovi, projekti ili druge potrebe poslodavca. Zakonom su propisana ograničenja u pogledu ukupnog trajanja ovog zaposlenja i broja ponavljanja.
- Van radnog odnosa: Ovi poslovi se obavljaju bez zasnivanja radnog odnosa, a regulisani su posebnim ugovorima:

- Ugovor o obavljanju privremenih i povremenih poslova: Za poslove koji nisu stalnog karaktera, a obavljaju se povremeno i sezonski.
- Ugovor o delu: Za obavljanje poslova koji imaju za cilj postizanje određenog rezultata (npr. izrada dela, popravka, prevod).
- Ugovor o stručnom osposobljavanju i usavršavanju: Za mlade stručnjake bez radnog iskustva.

### **Ključne razlike**

|                      | <u>Zaposlenje za stalno</u>     | <u>Zaposlenje na određeno vreme</u>                    | <u>Poslovi van radnog odnosa</u>                  |
|----------------------|---------------------------------|--------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| Trajanje             | Neograničeno                    | Ograničeno zakonom i vrstom posla                      | Zavisi od prirode posla i ugovora                 |
| Puna prava i obaveze | Da, kao kod punog radnog odnosa | Da, ali sa specifičnostima u vezi sa vremenom trajanja | Delimična, u zavisnosti od vrste ugovora i zakona |
| Prestanak            | Otkaz, sporazumni raskid        | Isticanjem roka, otkaz, sporazumni raskid              | Istekom ugovora, ili prema dogovorenim uslovima   |